

Mark Isherwood AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth
Gyhoeddus
Senedd Cymru
Tŷ Hywel
Cardiff Bay

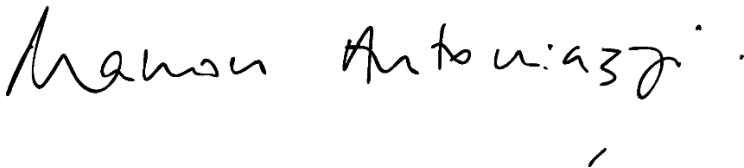
12 Gorffennaf 2023

Annwyl Mark

Pan ysgrifennais atoch yn flaenorol ynghylch ymateb y Comisiwn i argymhellion y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus a wnaed yn yr Adroddiad ar Graffu ar Gyfrifon 2021-22, ymrwymais i ddarparu rhagor o wybodaeth mewn perthynas â'ch gwaith craffu yn yr hydref. Nodir y wybodaeth hon yn **Atodiad A**.

Gobeithio bod y wybodaeth hon yn ddefnyddiol i'ch Pwyllgor.

Yn gywir

Manon Antoniazzi

Prif Weithredwr a Chlerc y Senedd / Chief Executive and Clerk of the Senedd

cc Comisiynwyr y Senedd, Ed Williams

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg | We welcome correspondence in Welsh or English.

Senedd Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1SN

 Contact@senedd.cymru
 0300 200 6565

Welsh Parliament
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1SN

 Contact@senedd.wales
 0300 200 6565

Atodiad 1 - Adroddiad y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus ar Graffu ar Gyfrifon 2021-22 - gwybodaeth a ddarperir mewn ymateb i'r argymhellion

Argymhelliad 2: Dylai'r Comisiwn roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am waith y Pwyllgor Sicrwydd Risg, yn benodol mewn perthynas â chynllunio ar gyfer diwygio'r Senedd yn y dyfodol, gan ganolbwyntio'n benodol ar ystyriaethau staffio a chyllido yn y dyfodol.

Trafododd y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg (y Pwyllgor) y risg gorfforaethol o ran Diwygio'r Senedd yn ei gyfarfod ar 15 Mehefin 2022. Yn dilyn hyn, mae Diwygio'r Senedd bellach yn eitem sefydlog ar holl agendâu'r Pwyllgor, gyda diweddariadau yn cael eu rhoi mewn perthynas â'r rhaglenni Diwygio'r Senedd a Ffyrdd o Weithio.

Cafwyd diweddariad sylweddol ar Ddiwygio'r Senedd yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 21 Tachwedd 2022. Eglurwyd y trefniadau llywodraethu ar gyfer rheoli holl elfennau'r agenda ddiwygio, yr oedd Bwrdd Rhaglen Diwygio'r Senedd yn rhan ohoni, ac fe'u darluniwyd mewn diagram. Yn ogystal â pharatoi ar gyfer busnes seneddol y Seithfed Senedd, roedd hyn hefyd yn cynnwys cydgysylltu a chefnogi taith Bil Diwygio'r Senedd a diwygio'r Penderfyniad ar Gyflogau a Lwfansau'r Aelodau a chyflawni'r rhaglen Ffyrdd o Weithio a busnes fel arfer.

Cyfeiriwyd hefyd at sefydlu Bwrdd Sicrwydd ar y Cyd Comisiwn y Senedd a Llywodraeth Cymru. Roedd y papurau hefyd yn cynnwys amserlen a cherrig milltir lefel uchel, a oedd yn cynnwys y cynnydd hyd yma. O ran y gyllideb, cadarnhawyd y byddai set o ragdybiaethau cyffredin gyda Llywodraeth Cymru a'r Bwrdd Taliadau Annibynnol, ac un ffynhonnell o wybodaeth ynghylch costau.

Cafodd risg Diwygio'r Senedd ei diweddarau i gynnwys risgiau ychwanegol ynghylch effaith bosibl y newid yn yr hinsawdd economaidd ar gyllidebau, capasiti, a phenderfyniadau gwleidyddol ynghylch y cyfeiriad teithio.

Cafodd y Pwyllgor sicrwydd fod y trefniadau llywodraethu priodol ar waith ac roedd am drafod yr amserlen, y cydgysylltu a'r gwaith rheoli prosiect, a'r ddibyniaeth ar y Bwrdd Taliadau Annibynnol.

Cafodd y Pwyllgor sicrwydd hefyd gan y dull o reoli prosiectau a gofynnodd am eglurder ynghylch ai Llywodraeth Cymru neu'r Comisiwn oedd yn gyfrifol am reoli'r risgiau.

Mae'r Pwyllgor wedi archwilio pa adnoddau sydd eu hangen i gyflawni'r holl waith. Mae'r Pwyllgor wedi cael ei sicrhau bod cynllunio gweithlu manwl yn mynd rhagddo ar y cyd â'r rhaglen Ffyrdd o Weithio. Roedd yr adnoddau ychwanegol a glustnodwyd yn y gyllideb yn seiliedig ar amser penodedig a neilltuwyd ar gyfer Diwygio'r Senedd, ac nid oedd hyn yn cynnwys rhai o'r gweithgareddau gwaith busnes fel arfer megis craffu deddfwriaethol a sgiliau seneddol. Roedd rhai adnoddau eisoes wedi'u hadleoli tra bod eraill yn cymryd cyfrifoldebau ychwanegol fel rhan o'u rolau presennol.

Mae'r Pwyllgor yn cydnabod yr heriau o ran dyrannu amser ac adnoddau i gefnogi'r broses graffu ddeddfwriaethol ochr yn ochr â chyflawni ffrydiau gwaith y rhaglen a gweithgareddau busnes fel arfer. Mae Llywodraeth Cymru yn rhoi sicrwydd bod y ddeddfwriaeth ar y trywydd iawn i'w chyflwyno yn hydref 2023. Byddai risgiau'n cael eu hailasesu pan fyddai rhwymedigaethau cytundebol yn cael eu hymrwymo i Senedd fwy o faint gyda mwy o Aelodau.

Rôl yr Uned Cynllunio Strategol o ran cydlynu ac adrodd ar raglenni Diwygio'r Senedd a Ffyrdd o Weithio a phrosiectau mawr eraill i'r Bwrdd Gweithredol. Byddai'r Uned hefyd yn hwyluso cynnydd amserol o risgiau a materion sy'n dod i'r amlwg ac yn gwneud argymhellion ar flaenoriaethu adnoddau. Er mai'r Bwrdd Gweithredol oedd y corff gwneud penderfyniadau o hyd, roedd llawer o waith yn cael ei wneud ar lefel y rhaglen ac ar lefel strategol i lywio penderfyniadau.

Mae'r Pwyllgor yn parhau i fonitro cynnydd yn y ddau faes yn ofalus.

Mae cofnodion ARAC ar gael i'r cyhoedd ar wefan y Senedd.

Argymhelliad 3. Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Comisiwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor, cyn craffu ar gyfrifon y flwyddyn nesaf, o'r hyn a ddysgwyd o'r adolygiad o effeithiolrwydd ei ymateb i'r pandemig COVID-19. Dylai'r wybodaeth ddiweddaraf gynnwys manylion am sut y mae effeithlonrwydd, costau, ac arbedion o newidiadau i ffyrdd o weithio a sut y darparwyd gwasanaethau yn ystod y pandemig wedi'u hymgorffori mewn arferion presennol, a sut y mae'r arbedion hyn wedi'u gwneud yn rhai cylchol.

Cytunom i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am yr hyn a ddysgodd y Comisiwn o'r adolygiad o effeithiolrwydd ei ymateb i'r pandemig COVID-19. Cyflwynwyd yr adroddiad ar y Gwersi a Ddysgwyd o Covid-19, a oedd yn canolbwyntio ar gyflawni busnes y Senedd, effeithiolrwydd llywodraethu a llesiant staff, i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg ym mis Ebrill 2023 (wedi'i gynnwys isod). Mae'r adroddiad hefyd yn nodi bod cyfleoedd ar gyfer arbedion effeithlonrwydd yn cael eu datblygu fel rhan o'r rhaglen Ffyrdd o Weithio.

Croesawodd y Pwyllgor yr adolygiad hwn a nododd effeithiolrwydd y grŵp Adrodd a Monitro am Covid (CRAM), rheolaeth ddynamig o risg, a'r defnydd o dechnoleg ac arloesedd i alluogi arferion parhad busnes cryf.

Amlinellodd yr adroddiad fod model hybrid bellach wedi'i hen sefydlu gyda phatrymau gweithio hyblyg yn cyd-fynd ag anghenion y busnes. Roedd cyfarfodydd tîm 'yn y cnawd' achlysurol wedi dod yn nodwedd o gynlluniau llesiant mewn gwasanaethau ar draws y Comisiwn.

Roedd y Pwyllgor yn annog swyddogion i ganolbwyntio'n barhaus ar lesiant staff, a meithrin cysylltiadau a pherthnasoedd mewnol o fewn y sefydliad, ac roedd yn cydnabod yr heriau o gydbwysu hyblygrwydd a thegwch. Mae'r Pwyllgor hefyd yn annog swyddogion i fod yn ymwybodol o agweddau ymarferol fel effeithlonrwydd ynni.

Croesawodd reolwyr adborth y Pwyllgor ac roeddent yn canolbwyntio ar barhau i ddelio â'r heriau a achosir gan amrywiadau mewn patrymau gwaith tra'n cynnal tegwch gyda'r timau hynny, fel Diogelwch a Phrofiad Ymwelwyr, yr oedd angen iddynt fod ar y safle, a hyblygrwydd i dimau eraill a oedd yn gallu gweithio'n effeithiol o bell. Mae rheolwyr hefyd yn cydnabod yr angen am ryngweithio personol, yn enwedig ar gyfer aelodau newydd o'r tîm ac ar gyfer gweithgareddau datblygu staff. Byddai hyn i gyd yn rhan o'r rhaglen Ffyrdd o Weithio.

Dyweddodd y Pwyllgor ei bod yn bwysig peidio â cholli golwg arno gan fod y sefydliad wedi ymdrin â'r pandemig mewn ffordd mor rhyfeddol.

Roedd y cyn Gyfarwyddwr Cyllid wedi paratoi dadansoddiad manwl ar wahân o'r costau a'r arbedion sy'n gysylltiedig â'r cyfnod Covid a'i rannu â'r Pwyllgor Cyllid a'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus yn 2021, ac anfonwyd llythyr dilynol ym mis Mehefin 2022 (ychwanegwyd yma: [llythyr y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus](#)).

Argymhelliad 4. Dylai'r Comisiwn barhau i ddarparu manylion am y contract a ddyfarnwyd i chyflenwyr o Gymru gan y Comisiwn. Mae'r Pwyllgor yn gofyn i'r wybodaeth hon gael ei darparu yn ôl maint contract yn y dyfodol, i gynnwys contractau hyd at £10,000, rhwng £10,000 a £50,000, rhwng £50,000 a £100,000 a thros £100,000.

Cyflwyniad

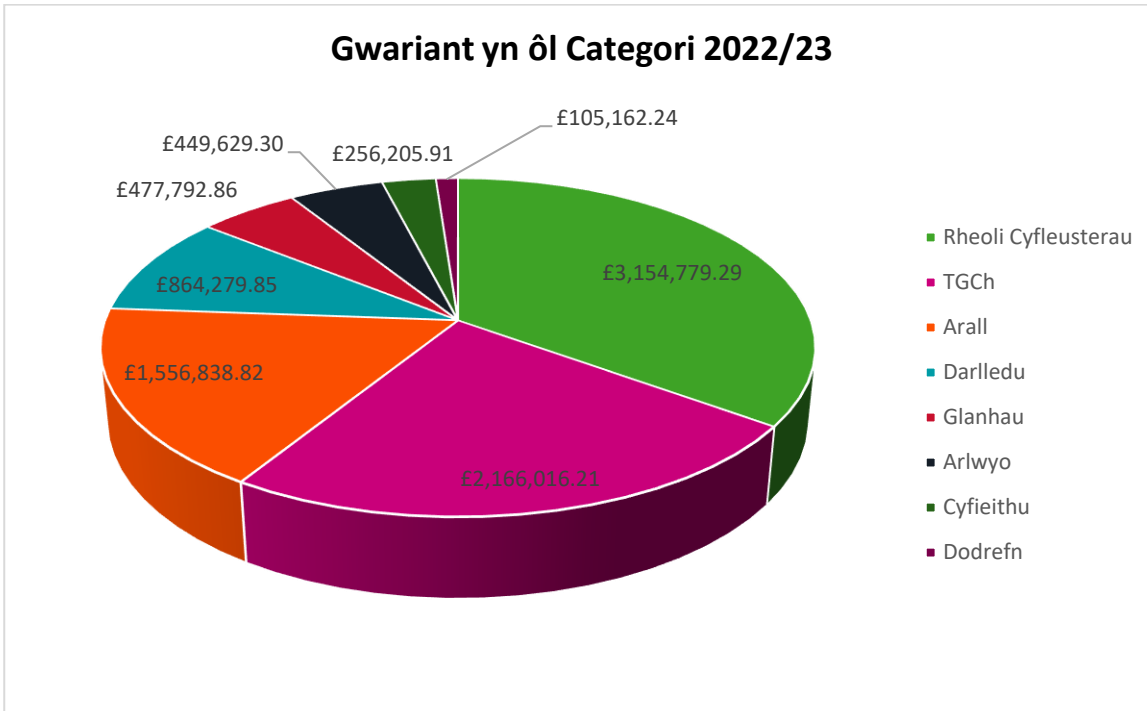
Mae pob contract sy'n fwy na £25,000 yn cael ei reoli'n ganolog gan dîm Caffael y Comisiwn. Caiff y gwaith o reoli contractau o dan £25,000 ei ddirprwyo i'r gwasanaethau. Mae'r Comisiwn yn ymchwilio'n barhaus i ffyrdd o gynyddu gwariant gyda chyflenwyr o Gymru. Rydym yn gwneud hyn drwy ymchwil i'r farchnad ac ymgysylltu'n gynnar â chyflenwyr.

Gwariant gyda chyflenwyr o Gymru

Mae gwariant gyda chyflenwyr o Gymru wedi cynyddu o 45 y cant yn 2021/22 i 47 y cant ddiwedd blwyddyn ariannol 2022/23.

Lle rydym yn gwario ein harian

Yn 2022/23, gwnaethom wario tua £9m ar brynu nwyddau a gwasanaethau, a gwariwyd 47 y cant o'r swm hwn yng Nghymru. Mae bron dau draean o'r gwariant hwn ar reoli cyfleusterau neu TGCh.

Gyda phwy rydym yn gwario ein harian.

Yn 2022/23, dangosir isod ein prif gyflenwyr o ran gwariant. Y cyflenwr rydym yn gwario'r mwyaf gydag ef yw CBRE, sef ein contractwr rheoli cyfleusterau.

Enw'r cyflenwr	Gwariant
CBRE (rheoli cyfleusterau)	£2,313,314
Bowtie Television (darlledu)	£864,279
Softcat (TGCh)	£744,736
EDF Energy	£479,030
Total Support Services (glanhau)	£474,164
Insight Direct (DU) Limited (TGCh)	£321,251
*Gwasanaethau Adeiladu DDP	£320,183
Gwasanaeth Arlwyo Charlton House	£246,916
ESS Arlwyo	£201,271
*Tremorfa Ltd (mecanyddol a thrydanol)	£198,657

* Cyflenwyr o Gymru , (sydd wedi eu cynnwys yng nghyfanswm CBRE).

Yn 2022/23, trosglwyddwyd 61 y cant o'r gwariant gyda CBRE i is-gontractwyr o Gymru.

Gwariant yng Nghymru yn ôl categori

PAPA(6)-14-23-PTN4

Gwariant yng Nghymru yn ôl categori - 2021/22										
	Chwarter 1		Chwarter 2		Chwarter 3		Chwarter 4		Gwariant cronnus 2021/22	
Categori	Gwariant	Canran	Gwariant	Canran	Gwariant	Canran	Gwariant	Canran	Gwariant cronnus	Canran Cronnus
Darlledu	£81,264.83	3%	£84,000.00	5%	£87,000.00	5%	£90,200.00	3%	£342,464.83	4%
Arlwyo	£4,237.68	0%	£11,543.38	1%	£18,224.63	1%	£15,988.85	0%	£49,994.54	1%
Glanhau	£8,921.56	0%	£7,371.00	0%	£12,238.67	1%	£10,167.50	0%	£38,698.73	0%
Rheoli Cyfleusterau	£645,858.47	24%	£192,738.00	12%	£183,707.64	11%	£458,857.71	14%	£1,481,161.82	16%
Dodrefn	£157,357.36	6%	£28,086.30	2%	£8,852.40	1%	£3,622.40	0%	£197,918.46	2%
TGCh	£117,660.54	4%	£254,958.92	16%	£134,357.02	8%	£595,470.12	18%	£1,102,446.60	12%
Arall	£89,305.24	3%	£101,553.27	6%	£245,825.83	15%	£317,134.81	9%	£753,819.15	8%
Cyfieithu	£19,839.63	1%	£37,202.15	2%	£63,025.25	4%	£72,196.46	2%	£192,263.49	2%
Cyfanswm Gwariant Lleol	£1,124,445.31	42%	£717,453.02	44%	£753,231.44	45%	£1,563,637.85	47%	£4,158,767.62	45%
Cyfanswm Gwariant	£2,650,165.54		£1,613,727.68		£1,668,866.53		£3,338,411.63		£9,271,171.38	

Gwariant yng Nghymru yn ôl categori - 2022/23										
	Chwarter 1		Chwarter 2		Chwarter 3		Chwarter 4		Gwariant Cronnus 2022/23	
Categori	Gwariant	Canran	Gwariant	Canran	Gwariant	Canran	Gwariant	Canran	Gwariant Cronnus	Canran Cronnus
Darlledu	£88,000.00	4%	£89,250.00	4%	£94,500.00	5%	£93,600.00	3%	£365,350.00	4%
Arlwyo	£25,987.75	1%	£12,389.31	1%	£54,856.11	3%	£28,186.33	1%	£121,419.50	1%
Glanhau	£8,687.56	0%	£8,075.47	0%	£9,420.75	0%	£13,680.35	0%	£39,864.13	0%
Rheoli Cyfleusterau	£613,824.30	27%	£238,673.70	12%	£285,830.84	15%	£425,811.84	15%	£1,564,140.68	17%
Dodrefn	£25,347.00	1%	£38,891.94	2%	£14,733.30	1%	£26,190.00	1%	£105,162.24	1%
TGCh	£98,100.60	4%	£93,424.96	5%	£100,453.95	5%	£112,084.66	4%	£404,064.17	4%
Arall	£250,580.94	11%	£423,013.29	20%	£341,964.29	17%	£342,806.63	12%	£1,358,365.15	15%
Cyfieithu	£62,328.70	3%	£32,655.44	2%	£84,209.20	4%	£82,460.23	3%	£261,653.57	3%
Cyfanswm Gwariant Lleol	£1,172,856.85	52%	£936,374.11	45%	£985,968.44	50%	£1,124,820.04	41%	£4,220,019.44	47%
Cyfanswm Gwariant	£2,256,712.59		£2,073,204.22		£1,961,509.32		£2,774,073.48		£9,065,499.61	

Dosbarthiad y contractau a ddyfarnwyd yn ystod 2022-23

Gwerth y contract	Nifer y contractau	Contractau yng Nghymru
> £100,000	16	6
> £50,000	8	5
> £10,000	51	19
< £10,000	274	134

Argymhelliad 6. Mae'r Pwyllgor yn annog y Comisiwn i rannu'r wybodaeth ddiweddaraf, pan fydd ar gael, am brosiectau recriwtio staff sydd â'r nod o gynyddu amrywiaeth y sefydliad yn ei gyfanrwydd, yn ogystal â'r wybodaeth ddiweddaraf am gynydd y prosiect YMLAEN, ymhlith eraill.

PAPA(6)-14-23-PTN4

Caiff pob ymgyrch recriwtio ei chynllunio i wneud y gronfa ymgeiswyr mor amrywiol ac eang â phosibl. Mae ein system recriwtio ddiennw a'n dull strwythuredig o gynnal cyfweiliadau ac asesiadau yn galluogi ymgeiswyr swyddi i fod yn hyderus na fydd rhagfarn yn rhan o'r broses ymgeisio. Rydym hefyd wedi parhau i wneud y canlynol:

- Partneru'n strategol ag asiantaeth chwilio weithredol i amrywio'r doniau a'r paneli ar gyfer uwch-benodiadau'r Comisiwn, penodiadau cyhoeddus a phenodiadau'r Goron;
- Monitro prosesau recriwtio a gwella dyluniad asesiadau;
- Creu strategaethau hysbysebu pwrpasol ar gyfer ymgyrchoedd, gwella amrywiaeth paneli, a llunio disgrifiadau swydd a phecynnau ymgeiswyr cynhwysol; ac
- Adolygu adborth gan ymgeiswyr a rheolwyr cyflogi, a chymryd camau o ganlyniad lle bo'n briodol, oll gyda golwg ar ddenu'r ystod ehangaf o dalent.

Gweithgareddau datblygu recriwtio

Dros y flwyddyn, mae ein Tîm Recriwtio wedi datblygu cynllun denu ymgeiswyr sy'n cynnwys strategaethau i ehangu ein ffrwd dalent, denu ymgeiswyr i swyddi gwag anodd eu llenwi a datblygu deunyddiau marchnata a gweithgareddau allgymorth yn barhaus. Mae ein dull gweithredu yn ystyried gwahanol gynulleidfaoedd a'u gwahanol ofynion o ran derbyn gwybodaeth yn ddigidol ac wyneb yn wyneb. Hefyd, adolygwyd y canllawiau i ymgeiswyr er mwyn rhoi eglurder ar y prosesau presennol a rhoi sicrwydd i ymgeiswyr a allai fod yn anabl ynghylch yr addasiadau rhesymol y gellir eu gwneud drwy gydol y broses recriwtio. Byddwn yn datblygu ac yn cylchdroi cynnwys deinamig ar ein tudalennau gwe gyrfaoedd, gan roi cipolwg gan staff ar weithio i Gomisiwn y Senedd a gwybodaeth am ein gwaith amrywiaeth a chynhwysiant fel sefydliad.

Maes gwaith allweddol arall yw'r adolygiad o ganllawiau a deunyddiau hyfforddi rheolwyr recriwtio gyda'r bwriad o ddatblygu pecyn cymorth recriwtio cynhwysol i staff sy'n cymryd rhan mewn paneli recriwtio. Bydd cysyniadau rhagfarn, baint a chreu profiad cadarnhaol i ymgeiswyr yn themâu canolog drwy gydol y canllawiau a'r deunyddiau hyfforddi, sydd wrthi'n cael eu drafftio.

YMLAEN – ein Hinterniaeth i Raddedigion Lleiafrifoedd Ethnig

Eleni, rydym wedi croesawu pedwar intern i Gomisiwn y Senedd gyda'r bwriad o roi'r sgiliau, y wybodaeth a'r adnoddau iddynt sicrhau rolau rheoli yn y sector cyhoeddus.

Drwy weithio mewn partneriaeth â Chymrodoriaeth Windsor i gyflwyno'r rhaglen, bu modd i ni hysbysebu a hyrwyddo i gymunedau amrywiol ledled Cymru, gan arwain at 63 o geisiadau am y pedair swydd. Roedd safon yr ymgeiswyr yn uchel ac yn dangos yn glir y gall y Senedd ddenu ymgeiswyr yn llwyddiannus o ystod lawer ehangach o gymunedau.

Mae'r interniaid wedi ymgymryd â hyfforddiant helaeth i ddatblygu sgiliau arwain a sgiliau technegol, sydd wedi'u cynllunio â'r gobaith o roi'r cyfle gorau posibl iddynt sicrhau cyflogaeth mewn meysydd arbenigol ar lefel rheolwr canol neu uwch. Gwnaed gwaith sylweddol i baratoi'r timau a oedd yn derbyn yr interniaid, gan ymgysylltu â nhw a gwella'u sgiliau, a hysbysu'r Senedd ehangach am fanteision y cynllun hwn. O ganlyniad, roedd yr interniaid a'u timau'n teimlo'u bod yn cael eu cefnogi.

PAPA(6)-14-23-PTN4

Mae'r Comisiwn wedi lansio ein hail Raglen YMLAEN yn llwyddiannus, yn dilyn yr un broses a chyda'r un amcanion rhaglen. Y nod yw y bydd ein carfan nesaf yn dechrau interniaeth yn y Senedd ym mis Medi 2023.

Dogfennau atodol Cyf Argymhelliad 3:

ARAC Gwersi a
ddysgwyd o COVID-

PTN 3 - Llythyr gan
Gomisiwn y Senedd

Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg Comisiwn y Senedd
Senedd Commission Audit & Risk Assurance Committee

Dyddiad: 27 Ebrill 2023

Amser: 14.00 - 16.30

Lleoliad: Hybrid - Ystafell gynadledda 4B/Zoom

Awdur: Gareth Watts, Pennaeth Llywodraethu a Sicrwydd / Pennaeth Archwilio
Mewnol

ARAC (23-02) Papur 8 (Eitem 8)

Comisiwn y Senedd

Adolygiad Archwilio Mewnol

Gwersi a ddysgwyd o COVID-19

Mawrth 2023

Adolygwyd
gan:

Gareth Watts, Pennaeth Llywodraethu a Sicrwydd

PAPA(6)-14-23-PTN4

ARAC (23-02) Papur 8 (Eitem 8)

Cynnwys

01. Crynodeb gweithredol	4
01.1. Cyflwyniad a gwybodaeth gefndir	4
1.2 Cwmpas.....	4
1.3 Gwaith pellach.....	4
1.4 Cydnabyddiaeth	4
02. Canfyddiadau manwl	5
2.1 Cyflawni Busnes y Senedd.....	5
Beth wnaethom ni?	9
Beth y gwnaethom ei ddysgu?.....	10
2.2 Llywodraethu a gwneud penderfyniadau.....	11
Beth wnaethom ni?	15
Beth y gwnaethom ei ddysgu?.....	16
2.3 Llesiant Staff.....	17
Beth wnaethom ni?	19
Beth y gwnaethom ei ddysgu?.....	20

01. Crynodeb gweithredol

01.1. Cyflwyniad a gwybodaeth gefndir

1.1.1 Mae'r adolygiad hwn yn crynhoi agweddau ar ymateb y Comisiwn i bandemig COVID-19.

1.1.2 Mae'n adeiladu ar waith cynharach a wnaed yn ystod y pandemig ac yn amlinellu:

- Crynodeb naratif o sut wnaeth y Comisiwn ymateb
- Yr hyn a wnaeth y Comisiwn
- Yr hyn rydym wedi'i ddysgu a sut mae hyn yn cael ei ddatblygu

1.2 Cwmpas

1.2.1 Mae'r adolygiad yn myfyrio ar dri maes:

- Cyflawni Busnes y Senedd
- Llywodraethu a gwneud penderfyniadau
- Llesiant staff

1.3 Gwaith pellach

1.3.1 Lle bo'n briodol, bydd gwaith archwilio mewnol pellach o'r cymorth llywodraethu yn cael ei wneud yn y meysydd a nodir yn yr adroddiad. Mae hyn yn cynnwys archwiliad mewnol wedi'i gynllunio o'r defnydd o'r cerdyn caffael a'r cymorth llywodraethu ar gyfer datblygu rôl rhwydweithiau staff.

1.4 Cydnabyddiaeth

1.4.1 Hoffem ddiolch i bawb a gyfrannodd at yr adolygiad.

02. Canfyddiadau manwl

2.1 Cyflawni Busnes y Senedd

- 2.1.1 Roedd buddsoddiad mewn technoleg, ynghyd ag agwedd 'digidol yn ddiodyn' tuag at fusnes ers 1999, yn galluogi'r Comisiwn i addasu'n gyflym ac yn effeithiol i ffyrdd newydd o weithio. Canolbwyntiwyd ar wneud penderfyniadau amserol ac effeithiol, cyfathrebu clir, defnydd effeithlon o alluoedd digidol, a diogelwch, iechyd a llesiant pawb. Yn adroddiad blynyddol 2020-2021 amlinellwyd sut roedd y Comisiwn wedi ymateb i bandemig COVID-19 gan gyflwyno'r Cyfarfod Llawn ar-lein, a galluogi'r Senedd i barhau â'i gwaith ac i fod y Senedd gyntaf yn y DU i gwrdd yn rhithwir pan gynghorwyd pob un ohonom i weithio gartref.
- 2.1.2 Wrth i'r pandemig barhau, trodd ffocws y Comisiwn at ddychwelyd i 'fusnes fel arfer' cymaint ag y gallem, er ei bod yn anochel bod y ffocws ar gyfer pob busnes ffurfiol yn parhau i fod ar y pandemig. Roedd hyn yn golygu ehangu'r busnes a gyflwynir yn y Cyfarfod Llawn a galluogi cyfarfodydd pwyllgorau rhithiwr er mwyn caniatáu i'r gwaith craffu barhau. Cafodd rheolau sefydlog brys, ar gyfer parhad y Senedd yn ystod argyfwng iechyd y cyhoedd, drwy hwyluso trafodion rhithwir a hybrid ar gyfer y Cyfarfod Llawn, eu cwblhau mewn dau ddiwrnod, a'u derbyn a'u profi mewn cyfarfod corfforol ar 24 Mawrth 2020. Roedd y rheolau sefydlog brys hyn yn darparu ar gyfer darpariaethau adalw newydd, cworwm llai, hyblygrwyd o ran mynediad y cyhoedd, a phleidleisio wedi'i bwysoli. Y cyfarfod hwnnw ar 24 Mawrth, gyda llai o Aelodau yn bresennol, oedd y tro diwethaf i Aelodau gwrdd yn gorfforol yn y Siambr am bron i bedwar mis.
- 2.1.3 Yn wahanol i lawer o seneddau eraill, nid yw'r statud a'r rheolau sefydlog yn ei gwneud yn ofynnol i'r Senedd gwrdd mewn man penodol. Mae'n ofynnol i'r Aelodau 'gymryd rhan' yn hytrach na bod yn 'bresennol'. Nid oes rhwystrau cyfansoddiadol na gweithdrefnol i gwrdd o bell, ar yr amod y gall y trafodion fod yn ddwyieithog (Cymraeg-Saesneg).
- 2.1.4 Gyda dim ond pum niwrnod o rybudd, cynhaliodd swyddogion y Comisiwn gyfarfod llawn rhithwir cyntaf y Senedd trwy Zoom ddydd Mercher 1 Ebrill 2020. Dyma oedd y sesiwn seneddol gyntaf i gael ei chynnal drwy fideogynadledda yn y DU. Cytunodd y grwpiau i gyfyngu presenoldeb i ddim mwy nag ugain Aelod, ac roedd y pedwar Aelod annibynnol i gyd yn gallu bod yn bresennol. Yn unigryw, yn wahanol i bob cyfarfod llawn cyn ac ers hynny, ni chafodd y cyfarfod rhithwir cyntaf hwn ei ddarlledu'n fyw. Yn lle hynny, trefnwyd bod recordiad llawn ar gael yn syth ar ôl y cyfarfod. Darparwyd gwasanaeth cyfieithu ar y pryd Cymraeg-Saesneg (gofyniad statudol) yn ôl yr arfer. Ym mis Ebrill a mis Mai gwelwyd newidiadau i weithrediad y Cyfarfod Llawn rhithwir wrth i'r Aelodau a swyddogion ddysgu o brofiad ac addasu yn unol â hynny.
- 2.1.5 Cytunodd Pwyllgor Busnes y Senedd, sy'n ystyried trefn busnes, gynnydd graddol yn nifer yr Aelodau sy'n gallu mynychu Cyfarfod Llawn rhithwir ac, o 1

Mehefin, gallai unrhyw Aelod a oedd yn dymuno mynychu wneud hynny. Sefydlwyd patrwm o un Cyfarfod Llawn rhithwir bob wythnos. Roedd busnes craidd yn cynnwys datganiadau'r Llywodraeth ar COVID-19, gyda chwestiynau gan arweinwyr y pleidiau ac Aelodau eraill, ac ystyried deddfwriaeth i gymeradwyo rheoliadau COVID-19. Dros amser, ehangwyd yr ystod busnes i gynnwys materion y tu hwnt i COVID-19:

- ar 4 Mai, ailgyflwynwyd Cwestiynau Amserol, gan alluogi Aelodau i holi Gweinidogion ynghylch materion nad ydynt fel arall ar yr agenda;
- un awr o amser anllywodraethol yr wythnos - dadleuon yr wrthblaid fel arfer - wedi'i threfnu o 3 Mehefin, gyda'r amod gan y Pwyllgor Busnes i ddechrau bod yn rhaid iddynt fod yn gysylltiedig â COVID-19; a
- phenderfynodd y Llywydd, ar ôl ymgynghori â'r Pwyllgor Busnes fel sy'n ofynnol gan y rheolau sefydlog brys, ailgyflwyno cwestiynau llafar i'r holl Weinidogion o 24 Mehefin ar ôl absenoldeb o dri mis.

2.1.6 Gyda chyfarfodydd hybrid ym mis Gorffennaf, gwelwyd camau cyntaf gofalus y 'normal newydd': y Senedd yn cyfarfod mewn fformat hybrid gyda phleidleisio electronig o bell, a phwyllgorau'n cyfarfod yn rhithwir. Roedd angen meddwl yn ofalus er mwyn sicrhau bod y dechnoleg yn caniatáu cynnal trafodion yn ddi-dor, gan gysylltu Aelodau o bob cwr o'r wlad â'r rhai yn y Siambr. Roedd yn hanfodol bod cyfarfodydd yn parhau i gael eu darlledu ar Senedd TV ac ar sianel YouTube seneddol. Cynhaliwyd profion trylwyr ar amrywiol lwyfannau a chymwysiaid i ddatblygu system i gefnogi ffrwd sain ddwyieithog yn Gymraeg neu'n Saesneg, gan ganiatáu i Aelodau gyfrannu, ac i wylwyr wyllo, yn eu dewis iaith, ac a oedd yn caniatáu i'r cyfranwyr symud yn esmwyth o un iaith i'r llall heb effeithio ar lif y trafodion. Ysgogodd hyn lawer o sefydliadau cyhoeddus a phreifat i gysylltu â Chomisiwn y Senedd i gael cyngor ac arweiniad ar gynnal eu cyfarfodydd dwyieithog eu hunain.

2.1.7 Rhwng mis Ebrill 2020 a mis Gorffennaf 2020, gweithredodd y Senedd system 'pleidleisio wedi'i bwysoli' a oedd yn golygu bod un Aelod o bob plaid yn pleidleisio ar ran eu holl Aelodau. Roedd Aelodau annibynnol yn gallu bwrw eu pleidleisiau eu hunain hefyd. Er mai mesur dros dro oedd hwn, roedd cydnabyddiaeth gynnar ymhlith y Pwyllgor Busnes a'r Aelodau y dylem ddychwelyd i bleidleisio unigol cyn gynted â phosibl, yn enwedig ar ôl i'r Senedd ddychwelyd i ystyried deddfwriaeth sylfaenol. Dechreuodd swyddogion weithio ar system newydd er mwyn galluogi Aelodau i bleidleisio'n unigol ac o bell. Erbyn canol mis Mehefin, roedd cynnydd yn ddigon datblygedig i'r Pwyllgor Busnes gytuno mewn egwyddor i gyflwyno'r system newydd a chynnig newidiadau pellach dros dro i reolau sefydlog er mwyn caniatáu i Aelodau 'bleidleisio'n electronig o unrhyw leoliad'. Un o'r prif heriau gyda'r datblygiad oedd diogelu cywirdeb y bleidlais. Roedd yn hanfodol sicrhau mai dim ond y rhai sydd â hawl i bleidleisio a allai wneud hynny ac mai dim ond unwaith y byddai pleidlais yn cael ei chofnodi. Gan ddefnyddio technolegau presennol crëwyd cymhwysiad ar-lein. Roedd hyn yn caniatáu i'r Aelodau bleidleisio'n ddiogel, gan

dddefnyddio eu dewis o ddyfais yn eu lleoliad o ddewis. Erbyn diwedd mis Mehefin, roedd y Llywodraeth yn trefnu mwy o fusnes nad oedd yn ymwneud â COVID-19.

- 2.1.8 Wrth i fusnes ehangu y tu hwnt i raglen frys, roedd y Llywydd yn awyddus i'r Senedd dreialu cyfarfodydd hybrid cyn toriad yr haf, fel bod gan rai Aelodau yr opsiwn o fynychu'r Senedd wrth i'r cyfyngiadau symud lacio. Cytunodd y Pwyllgor Busnes y dylid cynnal y ddau Gyfarfod Llawn olaf sydd wedi'u trefnu cyn y toriad, ar 8 a 15 Gorffennaf, mewn fformat hybrid. Cytunwyd y gallai 20 o Aelodau fod yn bresennol yn gorfforol yn y Siambr. Byddai'r holl Aelodau eraill yn gallu cymryd rhan yn rhithwir drwy Zoom. Defnyddiwyd pleidleisio electronig o bell am y tro cyntaf ar 8 Gorffennaf. Ar 13 Gorffennaf, penderfynodd y Pwyllgor Busnes y byddai'r Senedd, o fis Medi ymlaen, yn dychwelyd i'w phatrwm arferol o ddau Gyfarfod Llawn yr wythnos ac amserlen fusnes 'normal', a rhagwelodd y byddai'r Cyfarfod Llawn mewn fformat hybrid hyd y gellir rhagweld.
- 2.1.9 Cymeradwyodd y Pwyllgor Busnes egwyddorion y byddai'r Llywydd yn eu defnyddio wrth benderfynu fformat y Cyfarfod Llawn yn ystod cyfnodau o gyfyngiadau lleol a chenedlaethol, yn amrywio o rai corfforol, i fodelau amrywiol o ffurf hybrid, i gyfarfodydd cwbl rithwir.
- 2.1.10 Cyn y pandemig, roedd pwyllgorau'r Senedd, o bryd i'w gilydd, wedi cyfarfod mewn fformat hybrid gyda rhai Aelodau a thystion yn cymryd rhan drwy fideo neu telegynhadledd. Fodd bynnag, roedd adleoli holl drafodion y pwyllgor i'r gofod rhithwir yn ystod y pandemig yn ddigynsail. Er mwyn helpu i gefnogi'r newid hwn, ar 17 Mawrth 2020, roedd y Pwyllgor Busnes o'r farn 'y dylai'r pwyllgorau, am y dyfodol, ganolbwyntio ar fusnes hanfodol'. Er bod pwyllgorau yn endidau awtonomaidd sy'n penderfynu ar eu rhaglenni gwaith eu hunain, arweiniodd barn y Pwyllgor Busnes, ynghyd ag ymwybyddiaeth ymhlith Cadeiryddion Pwyllgorau, Aelodau a swyddogion y byddai ffocws gwasanaethau cyhoeddus Cymru ar unwaith ar reoli'r pandemig, at fwyafrif helaeth y pwyllgorau yn oedi'r holl waith nad oedd yn gysylltiedig â Covid-19. Yn fuan ar ôl dechrau cyfyngiadau symud, adolygwyd amserlen y pwyllgorau mewn ymateb i gau'r ystâd a'r angen i flaenoriaethu adnoddau technegol i gefnogi busnes y Cyfarfod Llawn. Yn ystod y cyfnod hwn, bu Cadeiryddion Pwyllgorau yn gweithio gyda'i gilydd i gydgyssylltu gwaith craffu ar draws pwyllgorau, gan gytuno'n benodol ar ddull ar gyfer Craffu ar Waith y Prif Weinidog ar gynlluniau adfer COVID-19 ac i wneud y defnydd gorau o amser yr Aelodau a'r Gweinidogion. Mabwysiadodd pob pwyllgor ei ddull ei hun o graffu i adlewyrchu ei gyfrifoldebau portffolio.
- 2.1.11 Lansiodd mwyafrif y pwyllgorau ymchwiliadau cyffredinol COVID-19 i gwmpasu pob mater yn eu cylch gwaith, gan gynnwys galwadau treigl am dystiolaeth ysgrifenedig a thystiolaeth lafar gan Weinidogion a rhanddeiliaid perthnasol. Fodd bynnag, tan ganol mis Mehefin, roedd cyfyngiadau technolegol a chapasiti gweithio o bell yn atal mwy nag un cyfarfod cyhoeddus rhag digwydd ar y tro. Roedd hyn yn lleihau'r amser cyfarfod oedd ar gael, gan arwain at ddewisiadau

anodd ynglŷn â chymryd tystiolaeth ac amser tystion. Erbyn mis Medi 2020, roedd pwyllgorau'n gallu dychwelyd i batrwm wythnosol o gyfarfodydd ac ystod ehangach o fusnesau, er bod craffu ar faterion yn ymwneud â Covid-19 a deddfwriaeth yn parhau i fod yn flaenoriaeth. Rhoddwyd cyfleusterau ar waith i alluogi cyfarfodydd pwyllgor hybrid. Pan fo'n briodol, mae'r model hwn wedi dod yn un o'r opsiynau arferol sydd ar gael i bwyllgorau ar gyfer y Chweched Senedd.

- 2.1.12 Cymhlethdod ychwanegol a wynebodd y Senedd yn ystod y pandemig oedd rhywfaint o ansicrwydd ynghylch union amser etholiad y Senedd a drefnwyd ar gyfer mis Mai 2021.
- 2.1.13 Roedd Deddf Etholiadau Cymru (Coronafeirws) 2021 wedi creu ansicrwydd ynghylch dyddiad Etholiadau'r Senedd ac wedi lleihau'r cyfnod diddymu i wythnos. Arweiniodd y Ddeddf at y Canllawiau Diddymu, a gafodd eu drafftio a'u cyhoeddi gyntaf ym mis Tachwedd 2020, i'w diweddarau a'u hailgyhoeddi ar ddau achlysur gwahanol, gyda'r fersiwn ddiweddaraf yn cael ei chyhoeddi ddiwedd mis Mawrth 2021, lai na phythefnos cyn dechrau'r cyfnod cyn yr etholiad. Parhaodd yr ansicrwydd tan wythnos cyn Etholiadau'r Senedd. Roedd cymhlethdod ychwanegol hefyd o beidio â gwybod pa gyfyngiadau COVID-19 a fyddai ar waith yn ystod yr Etholiadau felly roedd sawl cynllun wedi'i baratoi ymlaen llaw i gwmpasu cyngor a threfniadau ar gyfer ystod o gynlluniau wrth gefn. Unwaith y cadarnhawyd canlyniadau Etholiad y Senedd, bu staff y Comisiwn yn gweithio ar draws timau i groesawu Aelodau newydd a'r rhai a oedd yn dychwelyd, ac un o'r gweithgareddau cyntaf i'w wneud oedd sicrhau bod pob Aelod yn gallu tyngu Llŵ.
- 2.1.14 Fel arfer, mae'r holl weithgareddau croeso a chyfeirio yn cael eu gwneud wyneb yn wyneb. Eleni, gan adlewyrchu'r gofynion ar gyfer cadw pellter cymdeithasol a'r uchafswm lefelau capasiti ar gyfer yr ystâd, cyfunwyd gweithgareddau wyneb yn wyneb ar y safle â chymryd llw yn rhithwir. Cynhaliwyd y digwyddiad croesawu ar gyfer y 60 Aelod newydd eu hethol o'r Chweched Senedd rhwng prynhawn dydd Gwener a phrynhawn dydd Llun, gyda phob un ohonyn nhw'n tyngu llw a mynegi eu teyrngarwch, o flaen
- 2.1.15 Clerc y Senedd, gan ymgymryd â'r camau cynefino cychwynnol ar gyfer y rôl – 35 yn y Senedd, 3 yn swyddfa'r gogledd a 22 yn rhithwir. Etholwyd 20 Aelod am y tro cyntaf. Roedd staff y Comisiwn wrth law i helpu Aelodau gyda materion ymarferol fel gofod swyddfa ac offer TGCh yn ogystal â chyngor ar eu rôl newydd, diogelwch a chymorth i gyflogi staff. Roedd cymryd llw rhithwir oherwydd COVID-19 yn boblogaidd ac roedd mantais ychwanegol o alluogi Aelodau i dyngu eu llw yn eu hetholaeth neu ranbarth, neu ym mhresenoldeb teulu a ffrindiau. Bydd cymryd llw rhithwir ar gael yn dilyn Etholiadau yn y dyfodol.
- 2.1.16 Ar ôl tyngu Llŵ, roedd pob un o'r 60 Aelod yn gallu cymryd rhan yng Nghyfarfod Llawn cyntaf y Chweched Senedd. Yn y cyfarfod hwnnw etholodd y Senedd y Llywydd (Y Gwir Anrhydeddus Elin Jones AS) a'r Dirprwy Lywydd (David Rees

AS) a chytunodd i enwebu Mark Drakeford AS yn Brif Weinidog. Gan fod rheolau cadw pellter cymdeithasol yn parhau i fod ar waith bryd hynny, cynhaliwyd y cyfarfod ar ffurf hybrid gydag 20 Aelod yn y Siambr a'r 40 Aelod arall yn ymuno ar-lein o'u swyddfeydd yn Nhŷ Hywel.

2.1.17 Unwaith y gwnaeth y Prif Weinidog benodi Gweinidog i fod yn gyfrifol am fusnes y llywodraeth, cafodd y Pwyllgor Busnes ei sefydlu, gan ddechrau ar y drefn arferol o drefnu busnes seneddol wythnosol. Un o gyfrifoldebau cynnar y Pwyllgor Busnes oedd cynnig Aelodau i fod yn bedwar Comisiynydd y Senedd, fel arfer un o bob grŵp gwleidyddol. Am y tro cyntaf roedd llai na phedwar grŵp gwleidyddol ymysg Aelodau o'r Senedd. Roedd hyn yn golygu bod yn rhaid i'r Pwyllgor Busnes benderfynu pwy ddylai'r pedwerydd Comisiynydd fod.

2.1.18 Dros yr wythnosau dilynol, cyflwynodd swyddogion y Comisiwn amrywiaeth o sesiynau cynefino pellach ar gyfer Aelodau a'u staff gan gwmpasu pynciau fel cymryd rhan yn y Cyfarfod Llawn, deall eu rôl fel cyflogwr a rheolydd data, a'u cefnogi i sefydlu eu swyddfeydd etholaethol. Ac eithrio'r hyfforddiant ymarferol a ddarperir yn y Siambr, cafodd yr holl sesiynau cynefino craidd eu darparu'n rhithwir. Roedd hyn yn angenrheidiol ar y pryd oherwydd cyfyngiadau COVID-19, ond fe weithiodd yn dda hefyd, gan roi hyblygrwydd i Aelodau gyda'u hymrwymiaadau eraill, yn ogystal â chyfle i ymgyswngiadau â'n systemau TGCh drwy hyfforddiant. Mae'n rhywbeth y byddwn yn ystyried ei ddarparu yn yr Etholiad nesaf hefyd

Beth wnaethom ni?

- Defnyddio technoleg, a thrwy hynny fod y ddeddfwrfa gyntaf yn y DU i gynnal busnes seneddol ar-lein.
- Cyflwyno Rheolau Sefydlog 34.10 a 34.11 i leihau'r cworwm sy'n ofynnol ar gyfer sesiynau'r Cyfarfod Llawn a chaniatáu pleidleisio wedi'i bwysoli gydag un aelod o grŵp plaid yn cael yr un nifer o bleidleisiau ag aelodau'r grŵp hwnnw (gweler hefyd yr adran ar Bleidleisio drwy Ddirprwy). Gweithredwyd hyn i leihau nifer yr aelodau yr oedd eu hangen yn y Siambr. Defnyddiwyd y system hon cyn i Reolau Sefydlog 34.14A-D gael eu cyflwyno ar 8 Gorffennaf 2020 i ganiatáu i Aelodau bleidleisio'n electronig o'u cartrefi. Mae'r Rheolau Sefydlog olaf yn parhau i fod ar waith.
- Mabwysiadu dull hyblyg wrth drefnu amserlen busnes y Senedd, wedi'i gyfyngu i ddechrau i faterion yn ymwneud yn uniongyrchol â COVID-19 ond gan ehangu hyn dros amser.
- Gweithio ar y cyd rhwng y Pwyllgor Busnes, Cadeiryddion Pwyllgorau, Aelodau eraill a swyddogion y Comisiwn mewn perthynas â'r gwaith o ddatblygu busnes pwyllgorau. Cafodd y pwyllgorau eu hatal ar 23 Mawrth 2020. Yn dilyn hyn, rhoddodd y Senedd flaenoriaeth i drefniadau ar gyfer sesiynau rhithwir o'r Cyfarfod Llawn. Roedd hyn yn golygu bod rhai cyfrifoldebau pwyllgor yn y broses ddeddfwriaethol yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfarfod Llawn dros dro.

Ailymgynullodd y pwyllgorau yn rhithwir o 29 Ebrill 2020. Dechreuodd cyfarfodydd pwyllgor hybrid o 2 Hydref 2020. Mae pwyllgorau wedi bod yn cynnal cyfarfodydd hybrid ers hynny.

- Roedd y Comisiwn yn gallu addasu'n gyflym i amrywio ei ddull o bontio o'r bumed i'r chweched Senedd a gweithgareddau cynefino'r Aelodau yn ystod gwanwyn a haf 2021, a gafodd eu cymhlethu gan lawer o ansicrwydd, cyfnod diddymu is, a'r rheoliadau cadw pellter cymdeithasol. Rheolwyd y broses yn effeithiol a defnyddiwyd methodoleg rheoli risg briodol i reoli'r risg mewn modd effeithiol.

Beth y gwnaethom ei ddysgu?

- Mae buddsoddiad parhaus mewn caledwedd a meddalwedd TGCh yn elfen allweddol o ddiogelu gwytnwch y Comisiwn. Er mwyn mynd i'r afael â heriau posibl eraill yn y dyfodol, dylai buddsoddiad o'r fath fod ochr yn ochr â dull effeithiol a chadarn o ymdrin â seiberddiogelwch i liniaru yn erbyn sefyllfaoedd parhad busnes yn y dyfodol, a allai gyflwyno heriau technolegol gwahanol fel ymosodiadau seiber. Ar hyn o bryd, bwriedir i archwiliad parhad busnes sy'n canolbwyntio ar ddull y sefydliad o ymdrin â pharhad busnes TGCh ac adfer ar ôl trychineb gael ei weithredu.
- Mae'r Senedd wedi dangos y gall fod yn ystwyth a hyblyg mewn argyfwng, a bod ganddi'r hyblygrwydd i wneud newidiadau dros dro i reolau'r weithdrefn. Rydym yn parhau i adeiladu ar yr hyn a ddysgwyd wrth symud ymlaen.
- Mae pwyllgorau rhithwir, neu o leiaf hybrid, wedi dod yn nodwedd o fusnes y Senedd. Mae ystyried sut i ymelwa ar fanteision y maent wedi'u dangos – yn enwedig casgliad mwy agored, amser real o leisiau amrywiol a safbwyntiau sy'n bell o'i gilydd yn ddaearyddol yn her i bob senedd. Mae pwyllgorau'r Senedd yn manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd hyn gan wahodd tystion arbenigol o wledydd mor bell ag Awstralia i ychwanegu gwerth at waith craffu ac ymchwilio pwysig pwyllgorau.
- Mae'r pwyllgorau hefyd yn cydnabod eu cyfleoedd i gael cydbwysedd o ran cynnal cyfarfodydd pan nad ydynt yn yr un ystafell – gan gynnwys cyfleoedd i dystion allweddol fel gweinidogion fod yn bresennol yn y cnawd neu yn ystod gwrandawiadau cyn penodi mewn perthynas â phenodiadau cyhoeddus.
- Mae gan dechnoleg y potensial i sicrhau cydbwysedd gwahanol rhwng presenoldeb yn yr etholaeth a phresenoldeb yn y Senedd ac, wrth wneud hynny, newid pwy sy'n gallu cymryd rhan mewn gwleidyddiaeth. Hyd yn oed os yw bod yn bresennol yn y Senedd yn parhau i fod yn bwysig ac weithiau'n angenrheidiol, gellir hwyluso cyfranogiad o bell o hyd os oes awydd gan Aelodau, ac mae swyddogion y Comisiwn yn parhau i fod yn barod i sicrhau bod anghenion Aelodau yn cael eu diwallu i sicrhau y gall y ffyrdd hybrid parhaus o weithio barhau lle bo angen.

- Roedd pleidleisio o bell yn bwysig yn ystod y cyfnodau clo i alluogi busnes deddfwriaethol pwysig i barhau. Yn y byd ar ôl y pandemig mae amrywiaeth o safbwyntiau o ran parhau â phleidleisio rhithwir ac mae hwn yn benderfyniad gwleidyddol. Mae swyddogion y Comisiwn o bob rhan o'r sefydliad gan gynnwys staff TGCh a Busnes y Senedd yn parhau i roi'r holl wybodaeth briodol i'r Llywydd, y Pwyllgor Busnes a phobl eraill sy'n gwneud penderfyniadau ynghylch y buddion a'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r broses hon – er mwyn gallu gwneud penderfyniadau gwybodus.
- Gellir defnyddio'r broses o dyngu llw yn rhithwir yn y dyfodol gydag Aelodau newydd.
- Mae busnes seneddol rhithwir wedi arwain at ailfeddwl am strategaethau ystadau. Efallai na fydd angen i seneddau ehangu ystadau mwyach i ddarparu ar gyfer ein deddfwyr mewn un lle. Mae'r cyfleoedd a'r syniadau newydd hyn yn cael eu hymgorffori yn y Rhaglen Ffyrdd o Weithio.

2.2 Llywodraethu a gwneud penderfyniadau

2.2.1 Cafodd y Comisiwn, fel pob sefydliad arall yn y DU a ledled y byd, ei effeithio gan COVID-19. Yn yr ychydig ddyddiau yn dilyn y cyfnod cyfyngiadau symud ym mis Mawrth 2020, roedd yn amlwg na fyddai'r Comisiwn yn gallu mynd yn ôl i'r ffordd yr oedd pethau, ac felly roedd angen cynllun dychwelyd i'r ystâd wedi'i gynllunio a'i gydgyssylltu'n ofalus. Yn fuan, penododd y Bwrdd Gweithredol Reolwr Rhaglen, Cynghorydd ac Uwch-swyddog Cyfrifol ar gyfer Dychwelyd i'r Ystâd, a chawsant eu penodi o fewn y gweithlu presennol. Gan weithio gydag arweinwyr o bob rhan o'r sefydliad, sefydlwyd tîm cyflenwi newydd, o fewn y gweithlu presennol, yn cynnwys chwe llywodraethwr yn ymwneud â'r canlynol:

- Busnes y Senedd a'r dechnoleg sydd ei hangen i gefnogi busnes seneddol hanfodol.
- Ystâd y Senedd - sicrhau mynediad a defnydd diogel a rheoledig o'r ystâd yn unol â rheoliadau COVID-19.
- Pobl y Senedd – cefnogi iechyd a llesiant, polisïau a hyfforddiant i staff y Comisiwn.
- Cyfathrebu ac Ymgysylltu - sicrhau bod anghenion Aelodau a staff y Comisiwn yn cael eu deall, ac y ceir trafodaethau rheolaidd ynghylch y cynlluniau ar gyfer dychwelyd i'r ystâd.
- Llywodraethu a Sicrwydd - sicrhau llywodraethu da wrth gydgyssylltu rhaglenni, penderfyniadau a myfyrdodau rheolaidd.
- Dyfodol y Senedd – dysgu o'n profiadau a'n dealltwriaeth o gyfleoedd i gynllunio ar gyfer newidiadau tymor hwy.

2.2.2 Roedd y tasgau cychwynnol yn cynnwys gosod a chytuno â'r Comisiwn, yr egwyddorion a fyddai'n sail i gynlluniau, sef: Y cwestiynau oedd:

- Mae diogelwch o'r pwys mwyaf a bydd lefelau risg yn cael eu gostwng i gyn ised ag sy'n rhesymol ymarferol.
- Agor rhannau o'r ystâd, dim ond pan fo hynny'n angenrheidiol ac yn ddiogel, a dim ond am gyhyd ag sydd ei angen.
- Cadw'r niferoedd ar yr ystâd i isafswm rhesymol.
- Cefnogi iechyd a llesiant staff y Comisiwn.
- Paratoi a chynefino staff ac Aelodau ar gyfer dychwelyd i'r ystâd.
- Ymgysylltu a chyfathrebu â staff y Comisiwn, Aelodau a Staff Cymorth yr Aelodau drwyddi draw.

2.2.3 Roedd angen i'r rhaglen Dychwelyd i'r Ystâd fod yn hyblyg ac yn ymatebol i gynnal a llunio busnes rhithwir y Senedd sy'n esblygu. Yr unig ffordd o wneud hyn oedd dechrau cynllunio ar sail nifer o dybiaethau, gan gynnwys:

- Byddai angen i'r rhaglen baratoi senarios ar gyfer dychwelyd yn raddol i ystâd y Senedd, gan gynnwys y posibilrwydd o gynnal y Cyfarfod Llawn ar ffurf hybrid.
- Roeddem yn disgwyl busnes cynyddol a mwy amrywiol, yn enwedig o ddeddfwriaeth y Llywodraeth a chyfnod pontio'r UE yn ystod hydref 2020.

2.2.4 Defnyddiwyd y rhagdybiaethau hyn i fodelu senarios, blaenoriaethu gweithgareddau, profi ffyrdd o feddwl a'n galluogi i 'flaengynllunio' y penderfyniadau y byddai angen eu gwneud i danategu newidiadau.

2.2.5 Cafodd y grŵp Dychwelyd i'r Ystâd hwn ei ddisodli gan y grŵp Cydnerthedd a Monitro Covid (CRAM), a oedd yn benodol gyfrifol am fonitro newidiadau i Reoliadau COVID-19 sy'n effeithio ar y Comisiwn a chynghori'r Bwrdd Gweithredol, gan ddatblygu ac adolygu asesiadau risg a monitro data ar effaith y pandemig ar iechyd a llesiant y gweithlu.

2.2.6 Trwy gydol y pandemig fe wnaeth y Bwrdd Gweithredol gyfarfod o leiaf ddwywaith yr wythnos ar fore Llun a Gwener i drafod y datblygiadau diweddaraf ac ystyried y cyngor diweddaraf o ran iechyd y cyhoedd a rheoliadau Llywodraeth Cymru. Yn ystod y cyfnod hwn, roedd y Pennaeth Llywodraethu a Sicrwydd hefyd yn un o'r gwahoddedigion sefydlog a allai roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Bwrdd am barhad busnes ac adborth o'i gyfarfodydd fforwm parhad busnes a gynhaliwyd gyda'r seneddau eraill ledled y DU, Canada a Seland Newydd yn wythnosol.

2.2.7 Roeddem mewn sefyllfa dda o ganlyniad i fframwaith llywodraethu cadarn a gwaith cynllunio diwygiedig ar gyfer parhad busnes, gan ein galluogi i ymateb i'r heriau a gyflwynwyd gan y pandemig. Gwnaethom gynnal safonau llywodraethu uchel drwy gydol yr amser, gyda gwaith i gydgyssylltu gweithgarwch llywodraethu yn parhau heb darfu.

- 2.2.8 Parhaodd y gwaith o adolygu, monitro a rheoli risg yn barhaus ar lefelau corfforaethol, gweithredol ac ar lefel prosiectau. Gwnaethom flaenoriaethu cymorth i sicrhau ein bod yn parhau i gydymffurfio â rheolau llywodraethu gwybodaeth a chaffael; ac archwilio mewnol ac allanol. Roedd angen rhai newidiadau i'r cynllun archwilio mewnol gwreiddiol er mwyn gallu canolbwyntio ar sicrwydd amser real ynghylch newidiadau i weithdrefnau (ceir rhagor o fanylion am hyn yn adran Sicrwydd y datganiad hwn). Cynhaliwyd yr archwiliad o'r cyfrifon fel y cynlluniwyd ar gyfer datganiadau ariannol 2019-20, 2020-21 a 2021-22.
- 2.2.9 Mae'r holl benderfyniadau a wnaed i fynd i'r afael â risgiau a materion sy'n gysylltiedig â'n hymateb i COVID-19 wedi'u cofnodi. Mae'r log penderfyniadau hwn wedi profi ei werth fel cofnod ac mae'n cael ei ddefnyddio o hyd i nodi gwersi a dod o hyd i gasgliadau, ac i lywio ein trefniadau parhad busnes yn y dyfodol.
- 2.2.10 Mae Pwyllgor Cyllid y Senedd wedi parhau i ganolbwyntio'n fanwl ar gyllidebau'r Comisiwn a'r effaith ar y Comisiwn o ran arbedion a phwysau gwariant ychwanegol. Trwy gydol y cyfnod bu'r Comisiwn yn gohebu â'r Pwyllgor i'w hysbysu o'r effeithiau. [Llythyr at y Pwyllgor Cyllid](#)
- 2.2.11 Oherwydd gweithio o bell, roedd mwy o ddefnydd o gardiau caffael oherwydd weithiau roedd yn rhaid prynu eitemau'n gyflym. Rheolwyd y broses hon yn dda i raddau helaeth, er bod rhai materion wedi'u codi gan y tîm Cyllid ac roedd yn amlwg bod mwy o ddefnydd o wefannau fel Amazon yn ystod y pandemig. Tynnwyd sylw'r adran Gyllid, Caffael a Llywodraethu at hyn.
- 2.2.12 Roedd trefniadau ychwanegol a chynllunio helaeth hefyd yn effeithiol o ran rheoli darnau o waith ar wahân yr oedd angen dulliau gwahanol ar eu cyfer yn ystod y pandemig. Roedd y rhain yn cynnwys Etholiadau'r Senedd ym mis Mai 2021, gan gynnwys cyfnod diddymu byrrach, a gweithgareddau cysylltiedig i sicrhau proses bontio ddiraferth i'r Chweched Senedd; ac etholiadau a gweithgarwch cynnar ail Senedd Ieuenctid Cymru.
- 2.2.13 Cafodd y wybodaeth ddiweddaraf am y sefyllfa o ran y pandemig ei chyflwyno'n ffurfiol ym mhob un o gyfarfodydd y Comisiwn a Phwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg y Comisiwn.
- 2.2.14 Drwy gydol y cyfnod hwn gwnaeth y Comisiwn hefyd ystyried papurau manwl lle bu angen gwneud penderfyniadau megis: cynlluniau ar gyfer dychwelyd i'r ystâd; opsiynau ar gyfer gweithgareddau ymgysylltu â'r cyhoedd; a ffyrdd o weithio yn y dyfodol.
- 2.2.15 Gwelwyd bod y trefniadau parhad busnes a roddwyd ar waith i gynnal busnes y Senedd yn ystod blwyddyn gyntaf y pandemig yn effeithiol a daethant yn drefniadau arferol yn ystod blwyddyn ariannol 2021-22, gyda rhai bellach yn nodwedd barhaol o'r trefniadau ar gyfer cyflawni busnes. Mae hyn yn cynnwys gweithio o bell, cyfarfodydd llawn a chyfarfodydd pwyllgor rhithwir a hybrid, a phleidleisio electronig.

- 2.2.16 Wrth i'r amodau newid ac wrth i'r Comisiwn baratoi ar gyfer dychwelyd i'r ystâd, llwyddodd y sefydliad i reoli ein ffordd allan o gyfyngiadau a rheoliadau COVID-19 (o ran patrymau desg diemwnt, cyfyngiadau capasiti ystafelloedd cyfarfod ac ati) heb lawer o broblem. Yn ystod y cyfnod hwn roedd ystod eang o safbwyntiau (yn adlewyrchu'r gymdeithas) ynghylch pa mor gyflym y dylai'r newidiadau/dad-gyfyngiadau hynny ddigwydd, a chyflawnwyd hyn drwy'r broses o adolygu a diweddarau'r Asesiad Risg Corfforaethol.
- 2.2.17 Yn ystod y cyfnod hwn o drawsnewid, roedd atebolrwydd am y materion a'r penderfyniadau sy'n gysylltiedig â'r cyfnod hwnnw weithiau'n anodd gan fod y sefyllfa'n newid yn barhaus. Cyfrifoldeb CRAM oedd gwneud argymhellion ar gyfer penderfyniadau a daeth yn angenrheidiol i rai materion gweithredol bach iawn gael eu huwchgyfeirio at y Bwrdd Gweithredol ac yna ymlaen i'r Comisiwn, a allai arwain at amserlenni estynedig ar brydiau. Roedd y rhain yn gyfnodau digynsail gydag elfennau o ddrwsych a rheoliadau a chynghor iechyd cyhoeddus a oedd yn newid.
- 2.2.18 Arweiniodd yr amserlenni estynedig hynny, yn eu tro, at rai meysydd gwasanaeth yn mynd i'r afael â materion eu hunain (e.e. ynghylch ble roeddent yn eistedd). Mae nifer o resymau am y sefyllfa honno, a barodd ychydig fisoedd yn unig ac sydd wedi'i datrys ers hynny.
- 2.2.19 Yn ystod haf 2022, cadarnhaodd y Comisiwn ei fod bellach yn gweithredu model hybrid wrth symud ymlaen, gyda'r staff i fod yn y gwaith pan yr oedd ganddynt reswm i fod yn bresennol, a nodwyd y byddai hyn yn cyd-fynd yn dda â chynlluniau'r Comisiwn i sicrhau defnydd mwy effeithlon a chynaliadwy o'r ystâd. Yn dilyn hynny, wrth i ddigwyddiadau ac agweddau symud ymlaen, bu newid mewn safiad strategol, ac anogwyd mwy o bresenoldeb mewn swyddfeydd yn ddiweddarach yn 2022, yn unol â gofynion busnes ac i gyd-fynd ag anghenion yr Aelodau. Mae'r dull hwn bellach wedi'i hen sefydlu gyda phatrymau gwaith yn cyd-fynd ag anghenion y busnes ac ystyriaeth o lesiant unigolion a'r tîm lle mae defnydd cynyddol o gyfarfodydd tîm 'wyneb yn wyneb' achlysurol wedi dod yn nodwedd o nifer o gynlluniau llesiant mewn gwasanaethau ar draws y Comisiwn. Bydd angen asesu a rheoli effaith tueddiadau presenoldeb newydd y swyddfeydd ar gyfer y defnydd o'r ystâd yn y dyfodol.
- 2.2.20 Mae'r Comisiwn wedi manteisio ar gyfleoedd i weithio'n wahanol ac yn fwy hyblyg, a byddwn yn parhau i wneud hynny, gan gynnwys ffyrdd y gallm gefnogi Aelodau i wireddu manteision democrataidd gweithio hybrid. Mae ein myfyrdodau yn sgil gweithredu yn yr amgylchedd hwn bellach yn cael eu defnyddio i lywio adolygiad o ddull y Comisiwn wrth ddatblygu cynlluniau parhad busnes ac maent yn rhan o'n dysgu ehangach o'r profiad o ymateb i'r pandemig. Mae adolygiad sicrwydd archwilio mewnol yn cael ei gynnal ar hyn o bryd i helpu i lywio syniadau yn y dyfodol yn y maes hwn.
- 2.2.21 Ym mis Mai 2021, cymeradwyodd y Bwrdd Gweithredol adroddiad o'r enw "Ffyrdd o weithio yn y dyfodol: Gwersi a chyfleoedd" (**Adroddiad Ffyrdd o**

Weithio yn y Dyfodol). Fe'i cymeradwywyd wedyn gan y Comisiwn a chafodd ei gyhoeddi'n fewnol. Llywiwyd yr adroddiad cynhwysfawr (118 o dudalennau) gan gyfres o weithgareddau ymgynghori ac ymgysylltu eang, trafodaethau, arolygon a gweithdai. Mae'n ymgorffori myfyrdodau manwl ar wersi a ddysgwyd yn ystod blwyddyn gyntaf y pandemig ac yn tynnu ar ddata allweddol a gwybodaeth asesu.

2.2.22 Mae'r cyfle i ddatblygu model gweithio hyblyg, ymatebol a chynaliadwy newydd, yn cael ei weithredu fel rhan o'r strategaeth "Ffyrdd o Weithio" newydd gyda strwythur llywodraethu rhaglen ffurfiol. Bydd hyn hefyd yn ymgorffori ein canfyddiadau o ail Adolygiad Capasiti y Comisiwn a gynhaliwyd ar ddechrau'r Chweched Senedd. Ochr yn ochr â hyn, comisiynodd a goruchwyliodd Cyfarwyddwr Busnes y Senedd adolygiad gweithredol mewnol o'r Gyfarwyddiaeth Fusnes. Nod y gwaith hwn oedd gweithio tuag at fodel cefnogi busnes cryfach er mwyn sicrhau ein bod yn parhau i ddarparu gwasanaethau seneddol a chymorth busnes rhagorol sy'n gynaliadwy, yn hyblyg, yn ymatebol ac yn arbenigol. Wrth baratoi ar gyfer y Chweched Senedd, adolygwyd strwythurau gwasanaeth y Cyfarwyddiaethau, crëwyd rolau newydd a chychwynnwyd ymarfer cylchdroi staff i feithrin gallu, osgoi dibynnu ar unigolion allweddol, mynd i'r afael â chyfyngiadau gwydnwch a phwyntiau methiant critigol, a rhoi trefniadau cynllunio olyniaeth ar waith

2.2.23 Rydym wedi cynnal safonau llywodraethu uchel drwy gydol y cyfnod, ac mae gwaith i gydgyssylltu gweithgarwch llywodraethu a sicrwydd wedi parhau heb darfu. Adlewyrchwyd hyn yn y datganiadau sicrwydd gan y Penaethiaid Gwasanaethau a Chyfarwyddwyr sydd wedi llywio ein datganiadau llywodraethu yn ystod y tair blynedd diwethaf.

Beth wnaethom ni?

- Addasu ein gweithdrefnau llywodraethu er mwyn ymateb i'r sefyllfa newidiol a sicrhau bod y gwneuthurwyr penderfyniadau, y Comisiwn, y Pwyllgor Busnes a'r Bwrdd Gweithredol priodol bob amser yn cael y wybodaeth briodol i wneud penderfyniadau gwybodus.
- Creu'r grŵp Dychwelyd i'r Ystâd ac wedyn CRAM i sicrhau bod y bobl gywir yn rhan o'r sgysiau ac y gellid gweithio ar benderfyniadau arfaethedig mewn ffordd ystyryth cyn trosglwyddo'r penderfyniadau sydd angen eu cadarnhau i'r corff priodol sy'n gwneud penderfyniadau.
- Cynnal log penderfyniadau o'r holl benderfyniadau a wnaed yn ystod y pandemig.
- Rhwydweithio â seneddau eraill i sicrhau y gallem ddysgu o'n gilydd.
- Ymgorffori asesiadau risg ar draws y sefydliad wrth gynllunio ar gyfer dychwelyd yn raddol i'r ystâd gan ystyried iechyd a diogelwch a rheoliadau Llywodraeth Cymru.

- Gweithredu offeryn asesu bach o'r effaith ar ddiogelu data ar gyfer cynnal asesiad risg o weithgareddau'r Comisiwn megis recriwtio, i sicrhau bod y Comisiwn yn gallu cydbwyso ei gyfrifoldebau yn unol â'r Cynllun Ieithoedd Swyddogol i ddarparu gwasanaethau dwyieithog yn erbyn y risgiau seiber o gynnal busnes preifat y Comisiwn ar blattform Zoom.
- Mynd i'r afael yn barhaus â heriau ffyrdd newydd o weithio ac ystyried anghenion busnes a llesiant staff wrth bontio i weithle mwy ystwyth yn y dyfodol.
- Creu rhaglen Ffyrdd o Weithio i fwrw ymlaen ag ymateb y Comisiwn yn y byd ar ôl y pandemig.

Beth y gwnaethom ei ddysgu?

- Llwyddodd y sefydliad i weithredu ar raddfa ddigynsail i ymateb i ddigwyddiadau arwyddocaol a gellir cyflwyno strwythurau cyflawni gwahanol ar fyr rybudd er mwyn cwtdogi'r amser a gymerir i wneud penderfyniadau. Rydym wedi cymryd hyn i ystyriaeth ac wedi adfer CRAM i helpu i ddatblygu syniadau o ran sut i gynllunio parhad busnes yn y dyfodol.
- Dangosodd y pandemig bwysigrwydd system rheoli risg ddeinamig a ddylai gael ei hadolygu a'i herio'n rheolaidd, ac mae angen i system o'r fath ymgorffori gwaith sganio'r gorwel a chynllunio ar gyfer senarios ynddi. Mae'r agweddau hyn wedi'u hymgorffori yn ein proses o reoli risg gydag adolygiadau risg chwarterol a arweinir gan y Cyfarwyddwr, adolygiad y Bwrdd Gweithredol a chyfleoedd i sganio'r gorwel yn flynyddol. Yn y dyfodol, bydd eglurder ynghylch ein parodrwydd i gymryd risg a'n goddefgarwch ohono hefyd yn sail i ddewis pa gyfaddawdau y dylid eu gwneud mewn unrhyw sefyllfaoedd brys yn y dyfodol. Bydd yr Adolygiad o Effeithiolrwydd presennol gan y Bwrdd Gweithredol yn ystyried y rôl y gallai'r Bwrdd a'r tîm Arwain ei chwarae wrth symud ymlaen o ran rheoli risg ac yn arbennig y rhyngberthynas â rheoli risg yn y ddwy raglen fawr – Ffyrdd o Weithio a Diwygio'r Senedd. Mae darn mwy manwl o waith ar Lywodraethu Prosiectau a Rhaglenni wedi'i drefnu ar gyfer cynllun archwilio mewnol 2023-24 a fydd yn cynnwys adolygiad o reoli risg a materion.
- Bydd datblygu a bwrw ymlaen â dulliau o gynllunio parhad busnes hefyd yn bwysig wrth i'r Comisiwn gynllunio ar gyfer y dyfodol. Yn benodol, cydnabod y rôl y gall technoleg ei chwarae yn awr wrth adolygu syniadau parhad busnes traddodiadol, a nodi canlyniadau argyfyngau mawr, datblygu llawlyfrau argyfyngau neu gynllunio senarios ar gyfer yr effeithiau mwyaf arwyddocaol. Mae archwiliad mewnol o barhad busnes

ar y gweill ar hyn o bryd i helpu i nodi sut rydym yn sicrhau bod ein cynlluniau'n parhau i fod mor effeithiol â phosibl ac yn unol ag arfer da.

- Pwysigrwydd ail-adolygu'r defnydd o gardiau caffael ar draws y sefydliad. Yn ystod y pandemig cyhoeddodd y Pennaeth Caffael ganllawiau pellach i atgoffa pawb bod gennym restr gymeradwy o gyflenwyr y Comisiwn eisoes ar waith ar gyfer eitemau fel deunydd swyddfa ac ni ddylai cydweithwyr fod yn defnyddio Amazon fel yr opsiwn diofyn er hwylustod. Mae'r adran gyllid a chaffael yn monitro gwariant yn rheolaidd ac mae archwiliad mewnol wedi'i gynllunio yn y maes hwn yn ystod 2023-24 i ychwanegu haen ychwanegol o sicrwydd.
- Fel y rhagwelwyd ar ddechrau'r pandemig, bu'r broses o drefnu ar gyfer dychweliad y staff i'r ystâd yn llawer mwy cymhleth a heriol na symud staff yn gyflym ar ddechrau'r pandemig. Gwnaeth hyn wneud y broses o wneud penderfyniadau yn fwy cymhleth ac arweiniodd at rai materion gweithredol yn cael eu huwchgyfeirio i'r haenau uchaf o lywodraethu a rhywfaint o anghysondeb ar yr un pryd rhwng meysydd gwasanaeth. Nid oedd hyn yn unigryw i'r Comisiwn wrth i sefydliadau ym mhobman fynd i'r afael â'r heriau hyn. Mae cyfleoedd i'r Comisiwn fyfyrion ar y cyfnod hwn o ran y dull o wneud penderfyniadau strategol a'r safbwynt corfforaethol ar ffyrdd o weithio sydd bellach wedi ymwreiddio'n dda o fewn gwasanaethau ledled y Comisiwn sy'n addasu arferion gwaith yn unol ag anghenion y busnes a llesiant staff. Bydd arferion gwaith yn parhau i esblygu wrth i'r ddwy raglen strategol gael eu datblygu.
- Mae'r byd ar ôl y pandemig yn un lle mae angen i bob sefydliad gydnabod yn gynyddol bwysigrwydd materion amgylcheddol, cymdeithasol a llywodraethu yn eu hystyriaethau strategol. Nid yw'r Comisiwn yn wahanol ac mae'n canolbwyntio'n fanwl ar faterion o'r fath, gan gynnwys sicrhau bod y materion hyn yn cael eu codi gyda'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg gyda thrafodaethau ar strategaeth datgarboneiddio'r Comisiwn a chyfranogiad mewn mentrau fel Cynllun Gwresogi Ardal Bae Caerdydd.
- Mae tryloywder ac ymddiriedaeth y cyhoedd yn parhau i fod yn gysyniadau allweddol i'r Comisiwn felly, roedd dogfennu penderfyniadau a gwersi a ddysgwyd wrth i'r digwyddiadau ddatblygu yn rhoi cyfleoedd i'r Comisiwn fyfyrion a bydd yn helpu i gryfhau'r ymateb parhad busnes a gwydnwch sefydliadol yn y dyfodol. Gwnaeth y mesurau hyn helpu i wella tryloywder a helpu darparwyr sicrwydd yn y llinell gyntaf, yr ail a'r drydedd linell i roi sicrwydd a/neu nodi unrhyw achosion sylfaenol os bydd problemau'n codi.

2.3 Llesiant Staff

2.3.1 Roedd llesiant staff y Comisiwn wrth wraidd dull y Comisiwn o ymdrin â'r pandemig, p'un a oedd pobl yn gweithio yn yr adeilad neu o bell.

- 2.3.2 Gwnaethom weithredu dull pwylllog yn barhaus i gadw holl ddefnyddwyr yr ystâd yn ddiogel wrth weithio ar yr ystâd, gan addasu i ddeddfwriaeth y Llywodraeth a negeseuon iechyd cyhoeddus, tra'n cefnogi busnes y Senedd i barhau. Mae ein ffocws ar lesiant a chynhwysiant, gan sicrhau bod holl ddefnyddwyr yr adeilad yn teimlo'r un mor ddiogel, wedi annog pawb sy'n defnyddio'r adeilad i ystyried anghenion ei gilydd.
- 2.3.3 Mae'r Comisiwn wedi cefnogi pawb sy'n defnyddio'r adeilad i ddilyn y canllawiau diweddaraf ar ddefnyddio'r ystâd yn ddiogel, gan gynnwys Profion Llif Unffordd cyn dod i'r ystâd, gwisgo masgiau wrth fynd o gwmpas, a lefelau wedi'u hadolygu o ran presenoldeb yn yr adeilad. Cefnogodd gweithdrefn Monitro ac Orlhain fewnol y Senedd barhad busnes, ac roedd system archebu desg newydd yn sicrhau pellter corfforol ym mhob rhan o'r ystâd, a chyfleoedd i ailgynllunio gweithle iach sy'n para'n hir gyfer y dyfodol.
- 2.3.4 Gweithiodd ein Timau Adnoddau Dynol, Ystadau a TGCh yn agos i sicrhau bod gan staff sy'n gweithio o bell, naill ai weithiau neu bob amser, offer sgrin arddangos priodol, gan gynnwys unrhyw addasiadau rhesymol a gofynion ergonomig.
- 2.3.5 Gan y bydd gweithio ystwyth yn nodwedd barhaus o'n ffyrdd o weithio yn y dyfodol, rydym wedi caffael system DSE ar-lein a fydd yn parhau i gefnogi'r rhai sy'n gweithio o bell neu ar yr ystâd. Mae cymorth llesiant wedi cael ei ddarparu'n rheolaidd i bawb, boed hynny ar yr ystâd neu o bell, gan ganolbwyntio ar lesiant corfforol a meddyliol. Roedd cynllunio cadarn, sgysiau gwybodus ac asesiadau risg unigol wrth wraidd y broses o ddychwelyd i'r ystâd, a bydd yn parhau i lywio ffyrdd cynhwysol o weithio yn y dyfodol.
- 2.3.6 Mae ein Rhwydweithiau Cydraddoldeb yn y Gweithle, ac yn enwedig y rhwydwaith MINDFUL, wedi parhau i gynnal sesiynau galw heibio rhithwir, gan greu lle ar gyfer sgwrsio a chyngor cyffredinol i bawb yn ôl yr angen. Gan gydnabod y nifer fawr o bobl sy'n defnyddio'r ystâd sydd â chyfrifoldebau gofalu, rydym wedi parhau i ddarparu cymorth y gellir ei addasu yn y maes hwn, gan sicrhau y gall ein ffyrdd ystwyth o weithio sy'n dod i'r amlwg gyflawni busnes y Senedd, a chefnogi staff y Comisiwn, yr Aelodau a'u staff i gefnogi eu hymrwymadau gofalu.
- 2.3.7 Mae'r pandemig hefyd wedi dangos sut y gall digwyddiadau arwyddocaol fel y rhain gael effeithiau gwahanol ar wahanol grwpiau o staff yn seiliedig ar amrywiaeth ddiwylliannol ac ethnigrwydd. Gan gydnabod bod nifer o'r bobl sy'n defnyddio ein hystadau yn byw ar eu pen eu hunain neu mewn amgylchiadau anodd, rydym wedi canolbwyntio ein hymdrechion ar gynyddu cysylltedd. Gwnaethom roi cymorth i unrhyw un a oedd yn profi cam-drin domestig yn ystod y cyfnod clo, gan gynnwys lle diogel i weithio, a chyflwyno cyfleuster benthyca cyfrinachol i'r rhai mewn angen. Mae arolygon pwls llesiant a pharhad busnes rheolaidd, cyfathrebu a chyfarfodydd i'r holl staff wedi sicrhau ein bod wedi teilwra ein dull i ddiwallu anghenion a lleddfu pryderon yn effeithiol. Yn yr un

modd, mae'r mesurau hyn wedi llywio blaenoriaethu a'n gwydnwch o ran parhad busnes, gan roi mewnwelediadau ac arferion newydd i ni ar gyfer y dyfodol.

- 2.3.8 Yn ystod y cyfnod hwn, parhaodd y Comisiwn i gyflawni lefelau uchel o ymgysylltu â staff gan gofnodi sgoriau lefel ymgysylltu o 77 y cant yn 2020 a 75 y cant yn 2021 a 2022. Mae hyn yn adlewyrchu'r cyfraddau ymateb i'r Arolwg Pobl ac roedd lefelau ymgysylltu yn sylweddol uwch na'r gwasanaeth sifil.
- 2.3.9 Ar y cychwyn, cafodd trefniadau priodol eu rhoi ar waith i amddiffyn pobl sy'n gweithio ar y safle, gan gynnwys mwy o lanhau mewn mannau risg uchel/cyswllt uchel, cyflwyno hylif diheintio dwylo a chadachau ym mhob mynedfa i'r adeilad, cyflwyno systemau unffordd a chyfundrefnau cadw pellter cymdeithasol o fewn adeiladau a defnyddio'r teclyn archebu ac olrhain niferoedd ar y safle electronig i sicrhau bod y nifer sy'n cael bod yn yr adeilad yn cael ei reoli'n effeithiol.
- 2.3.10 Yn ystod y cyfnodau clo, cydnabuwyd y risgiau o staff yn gweithio gartref o ran ynysu, iechyd meddwl a chorfforol a chydbwysedd rhwng bywyd a gwaith. Darparwyd canllawiau i staff, fel sesiynau hyfforddi a llesiant staff a oedd yn cynnwys syniadau iechyd meddwl a chorfforol; canllawiau gan gynnwys ioga swyddfa a fideos ymarfer corff; lincs i adnoddau MIND a phhecyn cymorth iechyd meddwl y Senedd; cynghorion ar gyfer cynnal iechyd meddwl wrth deimlo'n ynysig; yn ogystal â darparu cymorth iechyd galwedigaethol os oes angen.
- 2.3.11 Ymysg y cymorth ehangach roedd gwybodaeth i staff sy'n gweithio gartref gyda phlant, cymorth profedigaeth a'r gallu i staff weithio o'r swyddfa lle nad oedd yn bosibl iddynt weithio gartref am resymau personol, technegol neu oherwydd lleoliad.
- 2.3.12 Gwnaed newidiadau dros dro i'n polisïau pobl i sicrhau bod staff yn cael digon o gefnogaeth yn ystod yr amseroedd anodd hyn. Aeth y Comisiwn ati i annog cydbwysedd o weithio hyblyg gan ganolbwyntio ar ganlyniadau a llesiant, yn hytrach nag oriau a gwaith yn unig. Gwnaeth hyn alluogi staff i ddod o hyd i'w rhythm eu hunain o ran gweithio, cyfrifoldebau gofalu ac addysg gartref.

Beth wnaethom ni?

- Gweithredu gweithio gartref yn gyflym ymhlith timau yn ôl Cynlluniau Parhad Busnes tra'n ystyried anghenion penodol y digwyddiad.
- Dechrau newidiadau polisi i gefnogi mwy o weithio gartref.
- Cynnal sesiynau hyfforddi staff, fideos cyfarwyddiadol a chanllawiau dwyieithog ar ddefnyddio technoleg gweithio o bell.
- Cafodd gwybodaeth i staff am iechyd a diogelwch, llesiant meddyliol ac awgrymiadau ar weithio'n effeithiol yn y cartref ei rhannu'n eang.

- Darparu offer swyddfa, lle bo angen, i gefnogi staff gartref.
- Cyflwyno Microsoft Teams yn gyflym i alluogi negeseuon gwib, galwadau llais, galwadau fideo a rhannu cynnwys rhwng timau sy'n gweithio o bell.
- Cyfarfodydd cadw mewn cysylltiad tîm rheolaidd a drefnwyd gan ddefnyddio technoleg.
- Gwnaethom barhau â negeseuon corfforaethol gan uwch arweinwyr trwy fwletin e-bost ac erthygl ar y fewnwyd yn ogystal ag ehangu i gwmpasu negeseuon fideo wedi'u recordio a digwyddiadau byw ar gyfer cwestiynau ac atebion.
- Diweddarwyd y cynlluniau parhad busnes yn y cyfnod cyn y pandemig i sicrhau bod yr holl gyfathrebu'n gyfredol ac y gellid cael gafael ar yr holl staff ar ryw ffurf neu'i gilydd.

Beth y gwnaethom ei ddysgu?

- Mae'r holl bwnc o ran llesiant pobl wedi cynyddu'n sylweddol drwy gydol cyfnod pandemig ar gyfer pob sefydliad. Fel sefydliad sy'n canolbwyntio ar bobl, mae'r Comisiwn wedi profi ei fod mewn sefyllfa dda i fynd i'r afael â materion yn y maes hwn. Mae arolygon pwls rheolaidd gyda staff yn ystod cyfnod y pandemig yn parhau i gael eu cynnal. Mae'r berthynas iach rhwng rheolwyr a'r undebau llafur yn parhau yng nghyfarfodydd y Fforwm Partneriaeth ac mae'r sefydliad yn rhoi gwerth sylweddol ar ymgysylltu â rhwydweithiau staff Comisiwn y Senedd. Mae gwaith pellach wedi'i gynllunio rhwng y tîm Amrywiaeth a Chynhwysiant a'r tîm Llywodraethu i archwilio'n fwy llawn sut y gall y rhwydweithiau hyn barhau i esblygu, ychwanegu gwerth, a sut y gallant ffurfio rhan o'r fframwaith llywodraethu cyffredinol.
- Mae pwysigrwydd cydraddoldeb, cynhwysiant ac amrywiaeth yn rhywbeth sy'n ffocws gwirioneddol i'r Comisiwn ac sy'n denu craffu cynyddol gan staff ac yn wir y grŵp rhanddeiliaid ehangach. Mae Cynghorydd Annibynnol newydd wedi'i benodi i arwain ar gynhwysiant ac amrywiaeth ar gyfer y Comisiwn ac, un o'r blaenoriaethau yn ein Strategaeth Amrywiaeth a Chynhwysiant newydd yw sefydlu Bwrdd Amrywiaeth a Chynhwysiant i ddwyn ynghyd yr holl wahanol bobl sy'n aml yn cael yr un sgwrs ynglŷn â'r un peth ond mewn cyd-destunau gwahanol. Y syniad yw dod â chadeiryddion rhwydwaith, hyrwyddwyr, timau dysgu a datblygu sefydliadol, amrywiaeth a chynhwysiant, Undebau Llafur a Chynghorwyr Annibynnol ynghyd i oruchwylio'r broses o weithredu'r Strategaeth a bod yn fforwm i ymdrin â materion traws-sefydliadol. Cylch gorchwyl arfaethedig y grŵp fyddai rhoi sicrwydd

ychwanegol i'r Bwrdd Gweithredol a sicrhau dull effeithlon a chydgysylltiedig.

- Roedd y ffaith bod gweithio gartref yn “orfodol” wedi annog arloesedd a dyfeisgarwch ymhlith staff ac rydym yn parhau i ddefnyddio dull hyblyg o weithio rhwng y cartref a'r ystâd fesul gwasanaeth yn seiliedig ar anghenion busnes.
- Mae ein systemau TG yn gallu ymdopi â nifer sylweddol o bobl yn mewngofnodi ar yr un pryd o bell ac ystyriwyd bod hyn yn risg posibl cyn y pandemig.
- Mae mwy o weithio gartref yn golygu risgiau gwahanol i'r Comisiwn a'n staff - mae'r Comisiwn wedi cydnabod pwysigrwydd sicrhau bod asesiadau priodol o Gyfarpar Sgrin Arddangos (DSE) ar waith. O ganlyniad i hyn mae trefniant newydd wedi'i sefydlu i sicrhau y gellir cynnal gwiriadau DSE o bell a sicrhau bod y Comisiwn yn cyflawni ei rwymedigaethau iechyd a diogelwch i staff.
- Roedd risg y byddai cynhyrchiant staff nad oedd ganddynt yr offer i weithio gartref ac na allent fynd i'w gweithle yn gwaethygu ac efallai y byddant hefyd yn teimlo'n ynysig. Fodd bynnag, roedd adleoli staff o'r adran Ymgysylltu a Diogelwch i rannau eraill o'r sefydliad wedi helpu i liniaru yn erbyn hyn yn ogystal â'r buddsoddiad mewn hyfforddiant ar-lein a gweithgareddau eraill.
- Roedd cyfathrebu cyson ac amserol ar draws y sefydliad yn hanfodol i sicrhau ymateb unedig ac effeithiol, felly, i ddigwyddiad mor arwyddocaol. Mae cyfathrebu mewnol yn parhau i fod yn ystyriaeth bwysig i'r Comisiwn a bydd yn cael ei ddatblygu fel rhan o'r rhaglen Ffyrdd o Weithio.
- Yn anochel, roedd llawer o'n staff yn colli'r rhyngweithio cymdeithasol a geir yn y gweithle ac er mwyn sicrhau nad oeddent yn teimlo'n ynysig, daeth cyfarfodydd tîm rhithwir rheolaidd yn opsiwn amgen defnyddiol. Arweiniodd cyfarfodydd tîm aml at wella morâl, ymdeimlad o bwrpas ac ysbryd o gydweithredu. Mae'r gwersi a ddysgwyd o'r cyfnod hwn yn parhau gyda'r tîm Adnoddau Dynol yn gweithio gyda Phenaethiaid Gwasanaethau i ddatblygu cynlluniau llesiant ar gyfer pob maes ac mae ystyried y dulliau gweithio a'r cydbwysedd rhwng gweithio wyneb yn wyneb, gwaith rhithwir a gwaith hybrid yn rhan o'r cynlluniau hyn.
- Fel estyniad i gyfarfodydd tîm - roedd cynnal cyfarfodydd ar gyfer yr holl staff ar-lein hefyd yn 'arf' pwysig i ddod â phawb at ei gilydd ac yn wir fe wnaeth hynny waredu ar rwystrau i'r rhai nad ydynt yn rhan o garfan staff Bae Caerdydd megis cydweithwyr a leolir yng ngogledd Cymru. Mae cyfarfodydd rhithwir a hybrid ar gyfer digwyddiadau staff bellach yn parhau yn y byd ar ôl COVID-19, gyda lefelau llawer uwch o

bresenoldeb na'r digwyddiadau 'wyneb yn wyneb' a oedd ar waith cyn COVID-19.

DIWEDD